

จารึกมอญโบราณสู่งานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์

ดุริยบำบวง: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้*

OLD MON INSCRIPTIONS FOR THE CREATION OF MUSIC COMPOSITION

THE SACRED SONG: RETRACING IN LAWOE KINGDOM INSCRIPTIONS

ปภาอร แก้วสว่าง

Paparon Kaewsawang

สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี ลพบุรี ประเทศไทย

Department of Music Education, Lopburi College of Dramatic Arts, Lopburi, Thailand

Corresponding author E-mail: honey41porn49@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาวิเคราะห์จารึกภาษามอญโบราณที่ปรากฏในเมืองลพบุรีและสืบเนื่อง ผลการวิจัย พบว่า เมืองละโว้หรือเมืองลพบุรีในอดีตปรากฏร่องรอยหลักฐานการอาศัยอยู่ของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ต่อมาเมื่อได้รับวัฒนธรรมจากภายนอก โดยเฉพาะวัฒนธรรมอินเดียที่เข้ามา ลพบุรีจึงมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นรัฐที่มีวัฒนธรรมร่วมแบบทวารวดีในภาคกลางของประเทศไทย เช่น นครปฐม อุทอง คูบัว ฯลฯ โดยเฉพาะตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12-14 ปรากฏชื่อในหลักฐานร่วมสมัยว่า ลวปุระ ทั้งนี้ ในบริเวณจังหวัดลพบุรียังปรากฏหลักฐานที่เป็นศิลาจารึกที่ใช้อักษรปัลลวะ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษามอญโบราณ เช่น จารึกขับจำปา จารึกเสารธรรมจักร ฯลฯ แสดงให้เห็นว่าเป็นชุมชนที่นับถือพระพุทธศาสนาและมีการใช้ภาษามอญเป็นภาษาราชการ โดยจารึกที่เป็นภาษาบาลีและมีเนื้อหาเหมือนกัน คือ จารึกเสาแปดเหลี่ยม 1 (ขับจำปา) และจารึกขับจำปา 4 ซึ่งประกอบด้วย ข้อความจากพระไตรปิฎกที่สำคัญ 4 ข้อ คือ คาถาเยธมมา คำพรรณาถึงพระอริยสัจ 4 และพุทธอุทาน นำมาสู่งานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ ชุดดุริยบำบวง: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้ ประกอบด้วยทำนองอัตราจังหวะสองชั้น 4 เพลง ชื่อบทเพลงชุด ปฐมบทเยธมมา ประกอบด้วย เพลงเยธมมา เพลงญาณ 3 เพลงพุทธอุทาน 1 และเพลงพุทธอุทาน 2 บทเพลง ชุดนี้กำหนดอัตลักษณ์ทำนองเป็นเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นหลัก กำหนดใช้บันไดเสียงทางกลางและเพียงออบน ดำเนินทำนองแบบกึ่งบังคับทาง ใช้การประสมวงโบราณคดีตามแนวทางของครุมนตรี ตราโมท เพลงสร้างสรรค์ชุดนี้ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้กับจังหวัดลพบุรีในงานเทศกาลสำคัญประจำปี

คำสำคัญ: จารึกมอญโบราณ, งานสร้างสรรค์, ดุริยบำบวง, จารึกเมืองละโว้

Abstract

This research is qualitative research to study and analyse the old Mon language inscriptions that appeared in Lopburi and their sequels. The research found that Lawoe or Lopburi City in the past shows evidence of human habitation since the prehistoric era. Subsequently, when they especially received an Indian culture, Lopburi had developed initially into an intercultural state

* Received July 3, 2024; Revised July 31, 2024; Accepted August 8, 2024

associated with a Dvaravati culture in the central part of Thailand, such as Nakhon Pathom, U Thong, Khu Bua, etc., namely "Lavapura" in contemporary evidence especially in the 12th-14th Buddhist centuries. Therefore, Lopburi Province also had evidence of stone inscriptions using the Pallava script or Pallava Grantha, Pali, Sanskrit, and the old Mon script that was exemplified by the Sap-Cham-Pa inscription, the Pillar of Dharmachakra inscription, etc. This evidence indicated the presence of a Buddhist community that used the Mon language as an official language. The inscriptions were in Pali and had the same content, namely the Octagonal Pillar 1 (Sub Champa) and the Sub Champa 4 Inscription, which consists of 4 important passages from the Tripitaka are Ye Dhamma verse, a description of the Four Noble Truths, and Buddhist Exclamation, led to the creation of music composition; the sacred song: "Retracing in Lawoe Kingdom Inscription". It consisted of 4 double-rhythm melodies, namely "Pa Tom Bot Ye Tham Ma" means The First Chapter of Ye Dhamma. It was a combination of the Ye Dhamma song, Yan song 3, Buddha Uthan song 1, and Buddha Uthan song 2, all of which were songs in the Mon dialect with Na Tab Mon rhythm. This was provided by using both the middle and Phiang O Bon sound scales of Thai music with the playing of a semi-general melodic line. Use the mixture of archaeological band by Kru Montri Tramod This music creation will effectively promote tourism in Lopburi Province during essential annual festivals.

Keywords: The Old Mon Inscriptions, Creation, The Sacred Song, Lawoe Inscriptions

บทนำ

ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของดินแดนที่เป็นจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งตั้งอยู่ที่ภาคกลางตอนเหนืออาจกำหนดได้ 3 สมัย คือ 1) สมัยแรกหรือวัฒนธรรมอินเดียนหรือสมัยทวารวดี มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 พบจารึกเป็น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษามอญโบราณ จารึกด้วยอักษรปัลลวะ อักษรเทวนาครี (พบน้อยมาก) และอักษรที่ดัดแปลงจากอักษรปัลลวะ 2) สมัยรับอิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมอาณาจักรเขมรมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16-18 พบจารึกเป็นภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษาเขมร จารึกขึ้นด้วยอักษรเขมรหรือขอมโบราณ และ 3) สมัยคนไทยเริ่มเป็นใหญ่ ตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 19 พบจารึกเป็นภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร และภาษาไทย จารึกขึ้นโดยใช้อักษรเขมร หรือขอม และอักษรไทย ซึ่งนักวิชาการได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่า เมืองลพบุรีในอดีตเคยเป็นเมืองสำคัญในรัฐทวารวดี และคำว่า ลวปุระ คือ ละโว้ (ลพบุรี) เพราะคำนี้เคยปรากฏในจารึกภาษาเขมร (กรมศิลปากร, 2524) นอกจากหลักฐานทางศิลปกรรมและโบราณคดีที่พบนี้ ยังปรากฏหลักฐานอื่น ๆ ในบริเวณจังหวัดลพบุรี อย่างเช่น ศิลาจารึกที่ใช้อักษรปัลลวะ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษามอญโบราณนั้นเป็นจารึกที่พบรุ่นแรก ๆ เมื่อประมาณ 1,400 ปีที่แล้ว เช่น อักษรในจารึกชัยจำปา จารึกเสาธรรมจักร ฯลฯ แสดงให้เห็นว่า ชุมชนเหล่านี้น่าจะเป็นชุมชนที่มีการใช้ภาษามอญในการสื่อสารหรือใช้เป็นภาษาราชการ (ศุภย์มานุษยวิทยาสลรินธร (องค์การมหาชน), 2566)

หลักฐานชิ้นส่วนธรรมจักรที่จารึกด้วยอักษรปัลลวะนั้นพบว่ามีหลายชิ้น เช่น จารึกบนซีลธรรมจักร จารึกบนวงล้อธรรมจักร และจารึกบนชิ้นส่วนเสาธรรมจักร เป็นต้น ปัจจุบันทั้งหมดจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ โดยชิ้นที่มีความสำคัญและโดดเด่นที่สุด คือ เสาธรรมจักรแปดเหลี่ยมที่มีจารึก อักษรปัลลวะ ภาษาบาลี เนื้อความกล่าวถึงหลักธรรม เช่น อริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท ปฐมพุทธอุทาน และพระพุทธรูป จารึกหลักดังกล่าวแต่เดิมคงเป็นเสาแปดเหลี่ยมที่ใช้รองธรรมจักร และมีการจารึกข้อความตอนต้นของธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

และอาจสันนิษฐานได้อีกว่า คำจารึกบนตัวธรรมจักรคงเป็นเนื้อหาจาก พระสูตรเดียวกัน ในตอนที่กล่าวถึงมรรคมีองค์ 8 และอริยสัจ 4 (กรมศิลปากร, 2524) นอกจากนี้ยังทำให้เห็นภาพรวมของจารึกส่วนใหญ่ที่พบที่เมืองโบราณชัยจำปาศักดิ์ ซึ่งเป็นภาษาสำคัญของพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ได้แพร่หลายไปทั่วในบริเวณเมืองโบราณชัยจำปาศักดิ์ และแสดงให้เห็นความสำคัญของธัมมจักกัปปวัตตนสูตรในวัฒนธรรมทวารวดี ซึ่งสอดคล้องกับโบราณวัตถุที่พบทั้งที่เป็นชิ้นส่วนธรรมจักรรวมถึงกวางหมอบ จารึกเมืองลพบุรีเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงร่องรอยการนับถือพระพุทธศาสนา และเป็นจารึกที่บันทึกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภาษาบาลี และภาษาสันสกฤตที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของไทย นอกจากนี้จารึกบางหลักยังกล่าวถึงการสร้างพระพุทธรูปและการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอีกด้วย (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2562)

สำหรับผลงานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ ดุริยบำบัด: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้ ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจจากความสำคัญของการจัดงานทำบุญเมืองประจำปีจังหวัดลพบุรีที่จัดโดยคณะศิษย์หลวงพ่อดม (วัดเชิงท่า) ชมรมอนุรักษ์โบราณวัตถุสถานและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี ภาคีเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชนชาวลพบุรี (เดชา สุดสวาท, 2566) โดยกิจกรรมในงาน ประกอบด้วย พิธีบวงสรวงเทพยดาและบรรพชนผู้ปกป้องรักษาเมืองลพบุรี กิจกรรมวาดภาพพระบฏการแห่ ผ้าพระบฏเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาพระศรีรัตนมหาธาตุและพิธีถวายผ้าพระบฏห่มปรางค์ประธานวัดพระศรีรัตนมหาธาตุเป็นพุทธบูชา และเนื่องด้วยหลักฐานที่แสดงถึงความสำคัญของวัดพระศรี รัตนมหาธาตุ ลพบุรี ซึ่งมีเจดีย์หลายองค์ และเกือบทั้งหมดจะมีเจดีย์ที่มีรูปแบบหลากหลายแบบ เช่น เจดีย์แปดเหลี่ยม เจดีย์กลีบบะเพือง โดยเฉพาะพระปรางค์ประธานที่โดดเด่นด้วยศิลปกรรมที่มีรูปแบบและแผนผังที่คลี่คลายจากปราสาทในวัฒนธรรมเขมร และน่าจะเป็นต้นแบบให้กับปรางค์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ซึ่งก็ชวนให้คิดย้อนถึงคำว่า ชุมชนพระมหาธาตุ (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2561) ผู้วิจัยได้นำแนวทางของกฤษณ์อโศกโมส ว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกและวัฒนธรรม ซึ่งได้เสนอข้อควรพิจารณา ในการสื่อความหมายและการนำเสนอว่าควรจะต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่รวบรวมขึ้น ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับรวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงอยู่ (อโศกโมสไทย, 2548)

ด้วยความสำคัญและการมีคุณค่าทางศิลปกรรมและโบราณคดีเมืองลพบุรีซึ่งเป็นแหล่งมรดก วัฒนธรรม ดังเช่น จารึกโบราณเมืองลพบุรีหรือละโว้ในวัฒนธรรมทวารวดีสมัยแรกรับวัฒนธรรมอินเดีย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบจารึกเป็นภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษามอญโบราณ จารึกด้วยอักษรปัลลวะ และอักษรที่ดัดแปลงจากอักษรปัลลวะ จึงเปรียบเสมือนภาพจิ๊กซอว์ที่ผู้คนในอดีตเขียนให้คนปัจจุบันได้รับรู้ผ่านสื่อตัวอักษร ช่วยอธิบายถึงมุมมองความคิด ศิลปะและวัฒนธรรมในยุคหนึ่ง ๆ จารึก คือ สะพานสำหรับให้คนยุคปัจจุบันได้ย้อนไปศึกษาเรื่องราวของผู้คนในอดีตได้ชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เกิดแรงบันดาลใจและประสงค์ที่จะไขปริศนาข้อความในจารึกโบราณเมืองลพบุรี ด้วยการนำแนวทางของกฤษณ์อโศกโมส ว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกและวัฒนธรรม โดยการรวบรวมเรียงร้อยถ้อยคำความหมายใจความ สู่การสังเคราะห์เพื่อสื่อความหมายโดยสร้างสรรค์บทเพลงชุด ปฐมบทเขมรมา สู่งานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ ชุด ดุริยบำบัด: ย้อนรอยอักษรจารึก เมืองละโว้ โดยใช้หลักการประพันธ์เพลงไทยและทฤษฎีทางดุริยางคศิลป์ด้วยการสร้างสรรค์ประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ ทั้งจากทำนองเพลงต้นรากและตกแต่งทำนองขึ้นใหม่ โดยไม่ได้อาศัยเค้าโครงจากเพลงอื่นใด นำเสนอร่วมกับการขับลำนำจากเนื้อหาจารึกโบราณที่ค้นพบในเมืองโบราณลพบุรี โดยคาดหวังว่าผลงานสร้างสรรค์นี้จะแสดงให้เห็นบทบาทของเสียงดนตรีในด้านสัญลักษณ์ โดยให้เสียงดนตรี บทลำนำ และวงดนตรีทำหน้าที่สื่อความหมายและบรรยายความเป็นแนวทางในการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรมและโบราณสถานเมืองลพบุรีให้ปรากฏเพื่อปลูกจิตสำนึกถึง การอนุรักษ์หวงแหน และเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัด ลพบุรีอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานชุด ดุริยบำบัด: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้ ในรูปแบบเพลงชุด จากบริบทที่เกี่ยวข้องกับจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้งงานสร้างสรรค์ชุด ดุริยบำบัด: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัย การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสำรวจสืบค้น และการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์และสร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ โดยกำหนดไว้ในเบื้องต้น ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

ด้านเนื้อหา

- ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง
- วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยสำรวจและสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ปรากฏและค้นพบจากจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง
- วิเคราะห์จำแนกยุคสมัย ฐานานุศักดิ์ของรูปลักษณะเรื่องราว และลวดลายที่เป็นลักษณะโดดเด่นของหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ปรากฏและค้นพบจากจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง
- สร้างสรรค์บทเพลงจากองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์ห้ข้อค้นพบยุคสมัย ฐานานุศักดิ์รูปลักษณะเรื่องราว และลวดลาย ที่พบว่า เป็นลักษณะโดดเด่นที่ค้นพบจากจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง

ด้านสถานที่

พื้นที่ในการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ในครั้งนี้ใช้พื้นที่โบราณสถานเมืองลพบุรีและสืบเนื่อง

ด้านบุคคล

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษา เอกสาร และหนังสือ ด้านประวัติและโบราณคดี ด้านดุริยางคศิลป์ และด้านศิลปะการแสดง

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนากรอบแนวคิดงานวิจัยสร้างสรรค์ หัวข้อเรื่อง ชุด ดุริยบำบัด: ย้อนรอย อักษรจารึกเมืองละโว้จากหลักการบริหารจัดการ การสื่อความหมายและการนำเสนอจากกฎบัตรประเทศไทย ว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม และกฎบัตรอโคโมส ว่าด้วยการสื่อความหมาย (Interpretation) และการนำเสนอ (Presentation) แหล่งมรดกวัฒนธรรม แนวทางการสร้างสรรค์ประพันธ์ บทเพลง ด้วยการนำเสนอสร้างสรรค์และสื่อความหมายองค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์ยุคสมัย ฐานานุศักดิ์ รูปลักษณะเรื่องราว และลวดลายอันโดดเด่นที่ค้นพบในจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง ที่ปรากฏในเมืองลพบุรีและสืบเนื่อง สู่ผลงานวิจัยสร้างสรรค์โดยมีขั้นตอนและกระบวนการในการสร้างสรรค์บทเพลงแบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสืบสอบสืบค้น (Investigation)

ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา การลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อสำรวจสืบค้นข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ปรากฏ และสืบเนื่อง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การจำแนกวิเคราะห์ช่วงเวลา (Timeline Classified-Analyze)

วิเคราะห์จำแนกยุคสมัย และฐานานุศักดิ์ของรูปลักษณะเรื่องราว และลวดลายที่เป็น ลักษณะโดดเด่นของหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ค้นพบในจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรี และสืบเนื่องจากการลงพื้นที่ ภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์สู่ความหมายและการนำเสนอ (Interpretive and Presentation)

- สังเคราะห์ยุคสมัย และฐานานุศักดิ์ของรูปลักษณะเรื่องราว และลวดลายที่เป็นลักษณะ โดดเด่นที่ค้นพบในจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง สู่การประพันธ์ชุดบทเพลงสร้างสรรค์

- กำหนดกลวิธีรูปแบบ และแบบแผน ด้วยศัพท์สังคีต คำสำคัญ นิยาม วิธีบรรเลงชุดบทเพลง สร้างสรรค์ พร้อมทั้งทำการตรวจสอบและบันทึกทำนองเพลงและการนำไปใช้เพื่อสื่อความหมายเชิงปฏิบัติการแก่ผู้ปรับวง ผู้บรรเลง และผู้ขับร้อง

ขั้นตอนที่ 4 การถ่ายทอดผลงาน (Trans-Practice)

ดำเนินการถ่ายทอดผลงานการสร้างสรรค์ประพันธ์เพลง ด้วยการประชาสัมพันธ์เพื่อ คัดเลือกอาสาสมัคร และผู้ที่สนใจเข้าร่วมการบรรเลง การขับร้อง และการแสดงในการเผยแพร่เพื่อการประเมิน คุณภาพและคุณค่าบทเพลงสร้างสรรค์ (ครั้งที่ 1)

ขั้นตอนที่ 5 การประเมิน 1 (Assess 1)

นำหลักการของสหวิทยาการมาใช้ในการประเมิน ด้วยการฟัง การเห็น การดูเอกสาร การนำเสนอ การวิพากษ์ โดยเชิญผู้ทรงพรหมคุณและผู้เชี่ยวชาญ ร่วมวิพากษ์ประเมินบทเพลงสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 6 การเผยแพร่ 1 (Showcase 1)

ผู้วิจัยดำเนินการปรับตามการประเมินครั้งที่ 1 หลังจากนั้นนำเสนอผลงานการบรรเลง สร้างสรรค์ สู่การประเมินครั้งที่ 2 โดยนำเสนอในรูปแบบเต็มสู่สาธารณชน ได้แก่ กิจกรรมงานทำบุญเมืองเมืองลพบุรีประจำปี ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ลพบุรี, กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรมในงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งเป็นงานประจำจังหวัดลพบุรี

ขั้นตอนที่ 7 การประเมิน 2 (Showcase 2)

ผู้วิจัยปรับตามผลประเมินความพึงพอใจผู้เข้าชมการนำเสนอผลงานการบรรเลง

ขั้นตอนที่ 8 การเผยแพร่ (Showcase to public)

ผู้วิจัยดำเนินการบันทึกบทเพลงในรูปแบบวีดิทัศน์ และเผยแพร่สู่สาธารณชนในทุกช่องทางสื่อสาร

ผลการวิจัย

จากการศึกษา จารึกมอญโบราณสูงงานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ ดุริยบำบัด: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้ ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. บริบทที่เกี่ยวข้องกับจารึกโบราณสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง พบว่า จากหลักฐานทางโบราณคดีคือจารึกที่มีอายุร่วมสมัยทวารวดีที่พบในบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก ซึ่งพบจำนวนหลายหลักแสดงให้เห็นถึงคติความเชื่อของพุทธศาสนิกายเถรวาทหรือหินยานอย่างชัดเจน หลักฐานที่สำคัญที่สุด คือ จารึกหลักธรรมในพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นจารึกคาถาเยธมา หลักธรรมเรื่องปฏิจกสมุปปาท

หลักฐานจากธัมมจักกัปปวัตตนะสูตระ พุทธอุทยานและศาลาธรรมบท หลักธรรมเหล่านี้ปรากฏอยู่ในจารึกภาษาบาลี ตัวอักษรปัลลวะที่มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12 นอกจากนี้ยัง พบว่า หลักธรรมบางเรื่องมีความแพร่หลายอยู่ใน เฉพาะบางพื้นที่ เช่น หลักธรรมจากธัมมจักกัปปวัตตนะสูตระ ซึ่งพบจากเมือง ชับจำปาและวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ อำเภอมือเบ่งลพบุรี จังหวัดลพบุรี และที่เมืองโบราณอุตะเกา จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีข้อความเหมือนกันกับจารึกบนวง พระธรรมจักรที่พบจากวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ลพบุรี แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเมืองโบราณสมัยทวาร วดีในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสักกับเมืองโบราณสมัย ทวารวดีในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบนอย่างชัดเจน และ มีหลักฐานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเมืองโบราณสมัยทวารวดีบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก คือ พุทธอุทยานและศาลา ธรรมบทที่ยังไม่เคยปรากฏในเมืองโบราณร่วมสมัยทวารวดีแห่งอื่น ๆ มาก่อน จึงแสดงให้เห็นว่า เมืองโบราณสมัย ทวารวดีในลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก คงมีความสำคัญในทางพุทธศาสนาที่ลึกซึ้งไม่น้อยไปกว่าเมืองโบราณสมัยทวารวดีใน ภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งพุทธศาสนานิกายเถรวาทคงแพร่หลายอยู่ในเมืองโบราณสมัยทวารวดีในลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก ตั้งแต่ช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-14 เนื่องจากพบจารึกหลักธรรมสำคัญทางพุทธศาสนาที่เป็นภาษาบาลีเป็นจำนวนมาก ในช่วงระยะเวลาที่ได้กล่าวมาข้างต้น

นอกจากนี้ยัง พบว่า ผู้นำชุมชนในระดับสูงหรือพระมหากษัตริย์เข้ามาเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา โดยพบ จารึกภาษาสันสกฤตที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญทางพุทธศาสนาในเมืองโบราณสมัยทวารวดีบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก ด้วยเช่นกัน จารึกได้ระบุเรื่องราวการทำบุญของบุคคลชั้นสูงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอุทิศสิ่งของถวายหรือ การบูรณะซ่อมแซมปูชนียวัตถุ เช่น บูรณะพระพุทธรูป เป็นต้น ซึ่งจารึกโบราณที่พบเหล่านี้ล้วนเป็นจารึกภาษา มอญโบราณ ที่คงจะนิยมใช้ภาษามอญนี้อย่างแพร่หลายในเมืองโบราณสมัยทวารวดีบริเวณแถบนี้ หลักฐานทาง โบราณคดียังแสดงให้เห็นว่า พบทั้งในรูปแบบตัวอักษรปัลลวะและหลังปัลลวะ เช่นเดียวกับจารึกภาษาสันสกฤต ที่เกี่ยวข้องกับรัฐและพุทธศาสนา ที่พบในจารึกที่มีรูปอักษรทั้งสองรูปแบบดังกล่าวด้วยเช่นกัน และจารึกบางหลัก พบว่า ใช้ทั้งภาษาสันสกฤตและภาษาบาลีร่วมกันกับภาษามอญโบราณ สิ่งที่น่าสนใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่นับถือ พุทธศาสนาที่สร้างจารึกเหล่านี้ คงไม่ใช่บุคคลชนชั้นสามัญชนธรรมดาแน่ แต่เป็นผู้ที่รู้และเชี่ยวชาญด้านอักขระ ตัวอักษรและภาษาเป็นอย่างดี และที่สำคัญไม่ปรากฏ พบว่า มีการจารึก ในลักษณะเช่นนี้ในเมืองโบราณสมัยทวารวดี ภูมิภาคอื่นมาก่อน หลักฐานที่ปรากฏเหล่านี้ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางพุทธศาสนาที่โดดเด่นของ เมืองโบราณสมัยทวารวดีบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก ดังเช่น การใช้ภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาสำคัญของพุทธ ศาสนาฝ่ายเถรวาท ได้แพร่หลายไปทั่วในบริเวณเมืองโบราณชัยจำปาลพบุรี และแสดงให้เห็นความสำคัญ ของ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรในวัฒนธรรมทวารวดี ซึ่งสอดคล้องกับโบราณวัตถุที่พบทั้งที่เป็นชิ้นส่วนธรรมจักรรวมถึง กวางหมอบ

จังหวัดลพบุรีพบหลักฐานชิ้นส่วนธรรมจักรที่มีจารึกอักษรปัลลวะหลายชิ้น เช่น จารึกบนชิ้นล้อธรรมจักร จารึกบนวงล้อธรรมจักร และจารึกบนชิ้นส่วนเสาธรรมจักร เป็นต้น ปัจจุบันทั้งหมดจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ โดยชิ้นที่มีความสำคัญและโดดเด่นคือเสาธรรมจักรแปดเหลี่ยมที่มีจารึกอักษร ปัลลวะ ภาษาบาลี เนื้อความกล่าวถึงหลักธรรม เช่น อริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท ปฐมพุทธอุทยาน และพระพุทธรูป ซึ่งค้นพบที่เมืองโบราณชัยจำปา อันเป็นเมืองโบราณยุคทวารวดี จากระ่องรอยคูน้ำคันดินและหลักฐานโบราณวัตถุ ที่พบทั่วไปในแถบอำเภอลำลูกเกด จังหวัดลพบุรี ถือว่าเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่อีกแห่งของยุคทวารวดี จารึก เสาธรรมจักรต้นนี้ มีขนาดสูง 202 เซนติเมตร มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 30 เซนติเมตร วัสดุทำด้วยศิลา สันนิษฐานอายุ อยู่ในช่วงราวยุคทวารวดี (ราวพุทธศตวรรษที่ 12-13) ลักษณะของจารึกสลักลงบนเสาหินแปดเหลี่ยม มีฐานขนาด ใหญ่ทำเป็นรูปดอกบัว ประดับด้วยลวดลายคล้ายพวงอุบะ สภาพเสาแตกเป็นชิ้นเล็ก ๆ ขนาดสูง 227 เซนติเมตร หัวเสาสูง 61 เซนติเมตร ฐาน 16 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 29 เซนติเมตรสันนิษฐานว่าเป็นเสาหินวงธรรมจักร ในยุคนั้น เมืองโบราณชัยจำปา เป็นเมืองโบราณสำคัญแห่งหนึ่งในลุ่ม แม่น้ำป่าสัก ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ 7 ตำบล

ชัยจำปา อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ตัวเมืองโบราณตั้งอยู่บนเนินดินสูงของขอบที่ราบภาคกลางที่ต่อกับที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผังเมืองมีรูปร่างคล้ายรูปไข่ ขนาดกว้างประมาณ 704 เมตร ยาวประมาณ 834 เมตร ล้อมรอบด้วยคูน้ำ 1 ชั้น (กว้างประมาณ 16 เมตร) และคันดิน 2 ชั้น ขนาดคูน้ำ ภายในตัวเมืองมีลำธารที่เกิดจากน้ำซับไหลผ่านเมืองจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก ส่วนทางด้านตะวันตกของเมืองมีสระน้ำอยู่นอกเมือง และห่างออกไปราว 15 กิโลเมตรมีแม่น้ำป่าสักไหลผ่าน เมืองโบราณชัยจำปา

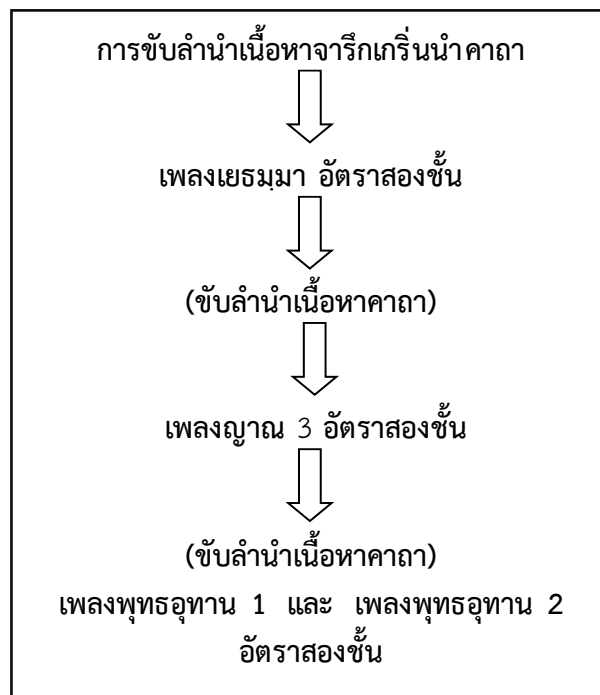
ภาพที่ 1 จารึกเสาคหินธรรมจักรแปดเหลี่ยมเมืองโบราณชัยจำปา ลพบุรี

2. ผู้วิจัยพัฒนาการสร้างสรรค์งานครั้งนี้จากผลการวิจัยข้อที่ 1 สู่ประเด็นการนำเสนอเพื่อแสดงความนอบน้อมแด่พระพุทธศาสนา อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงกลุ่มชาติพันธุ์มอญในรัฐทวารวดี ก่อเกิดแรงบันดาลใจใน การสร้างสรรค์เพลงชุด ปฐมบทเยธมมา จากงานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ ดุริยาบวช: ย่อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้ โดยใช้แนวทางของกฎบัตรโอโคโมส ว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกและวัฒนธรรม ซึ่งได้เสนอข้อควรพิจารณาในการสื่อความหมายและการนำเสนอว่า ควรจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่รวบรวมขึ้นด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงอยู่ ซึ่งอยู่ในลำดับขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์สื่อความหมายและการนำเสนอ (Interpretive and Presentation) เพื่อสังเคราะห์ยุคสมัยและฐานานุศักดิ์ของรูปลักษณ์เรื่องราว และลวดลายที่เป็นลักษณะ โดดเด่นที่ค้นพบในจารึกโบราณสมัยทวารวดีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในจังหวัดลพบุรีและสืบเนื่อง สู่การประพันธ์ชุดบทเพลงสร้างสรรค์ โดยจะอธิบายรายละเอียดการสร้างสรรค์ ดังนี้

2.1 การกำหนดชุดบทเพลงและการตั้งชื่อ ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจจากบริบทที่เกี่ยวข้อง ใช้หลักการตั้งชื่อบทเพลงชุดตามแนวทางของक्रमन्त्री ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ (มนตรี ตราโมท, 2538) โดยตั้งชื่อตามเหตุและลักษณะ โดดเด่นที่พบจากจารึกเสาคแปดเหลี่ยมที่มีจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาบาลี เนื้อความกล่าวถึงหลักธรรม เช่น อริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท ปฐมพุทธอุทาน และพระพุทธรูป ปราภฏในบรรทัดที่ 1 ได้แก่ คาถาเยธมมา บรรทัดที่ 2 คือ ญาณ 3 บรรทัดที่ 3-6 คือ พุทธอุทาน 1 และบรรทัดที่ 7-9 คือ พุทธอุทาน 2 สู่การสร้างสรรค์บทเพลงชุด ปฐมบทเยธมมา ซึ่งประกอบไปด้วยเพลง 4 เพลง ได้แก่ เพลง เยธมมา เพลงญาณ 3 เพลง พุทธอุทาน 1 และเพลงพุทธอุทาน 2

2.2 รายละเอียดการสร้างสรรค์บทเพลงชุด ปฐมบทเยธมมา ซึ่งประกอบไปด้วยเพลง 4 เพลง ได้แก่ เพลงเยธมมา เพลงญาณ 3 เพลงพุทธอุทาน 1 และเพลงพุทธอุทาน 2 บทเพลงชุดจะเริ่มด้วยการขับลำนำเกี่ยวกับเนื้อหาจารึกเสาคแปดเหลี่ยมในช่วงต้นเพื่อเตรียมความพร้อมของบทเพลงและนำเข้าสู่ทำนองเพลงเยธมมา ซึ่งมีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏในบรรทัดที่ 1 การขับ

ลำนํ้าเกี่ยวกับเนื้อหาจารึกเสาแปดเหลี่ยมในบรรทัดที่ 2 เพื่อนํ้าไปสู่การบรรเลงทำนองเพลงญาน 3 มีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏในบรรทัดที่ 2 และการขับลำนํ้าเกี่ยวกับเนื้อหาจารึกเสาแปดเหลี่ยมในบรรทัดที่ 3-6 และบรรทัดที่ 7-9 เพื่อนํ้าไปสู่การบรรเลงทำนองเพลงพุทธรูทาน 1 และเพลงพุทธรูทาน 2 มีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏในบรรทัดที่ 3-6 และ 7-9 บทเพลงชุดนี้กำหนดอัตลักษณ์ของทำนองเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นหลัก เพื่อแสดงถึงร่องรอยอารยธรรมของราชวราวุฒิ์แถบลุ่มนํ้าลพบุรี-ป่าสัก ใช้จังหวะหน้าทับมอญ กำหนดใช้เสียงบันไดเสียงทางกลางและเพ็ญออบนดำเนินทำนองแบบกึ่งบังคับทาง ใช้การประสมวงโบราณคดีตามแนวทางของक्रमन्त्री ตราโมท ได้แก่ พิณ 5 สาย จะเข้ ขลุ่ย ระนาดตัดรางเล็ก ระนาดตัดรางใหญ่ ตะโพนมอญ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ โดยผู้วิจัยได้เพิ่ม ปี่มอญร่วมบรรเลงในวง สามารถกำหนดโครงสร้างของเพลง ดังนี้

ภาพที่ 2 โครงสร้างทำนองชุดบทเพลง

2.3 ทำนองเพลงชุด ปฐมบทเยธมมา ในงานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ ดุริยบำบัด: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้

เพลงเยธมมา กำหนดลักษณะของทำนองเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นหลัก ในอัตราสองชั้น เป็นเพลงท่อนเดียว กำหนดใช้บันไดเสียงทางกลาง ประกอบด้วย กลุ่มเสียงปัญจมูล ท ด ร × ฟ ซ × ดังตัวอย่างโน้ตเพลง

ตารางที่ 1 เพลงเยธมมา

- - - -	- ด ท ซ	- - - ท	- ร - ด	- - - ซ	- ฟ - ม	- - ฟ ม	- ด ร ร
- ซ - -	- ท ด ซ	- - - ท	- - ด ร	- - - ซ	- ฟ - ม	- - ฟ ม	- ด - ร
- - - -	- ท ด ร	ซ ฟ ร ด	ร ด ท ด	- - - -	- ท ด ซ	- - - ม	- ร - ด
- - - ท	- ล - ซ	- ด - ท	- ล - ซ	- ฟ - ร	- ฟ - -	- - - -	- - - -

ภาพที่ 3 ตัวอย่างทำนองเพลงเยธัมมา

เพลงญาณ 3 กำหนดลักษณะของทำนองเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นหลัก ในอัตราสองชั้น เป็นเพลงท่อนเดียว กำหนดใช้บันไดเสียงทางเพียงอาบน ประกอบด้วย กลุ่มเสียงปัญจมูล ด ร ม × ซ ล × ดังตัวอย่างโน้ตเพลง

ตารางที่ 2 เพลงญาณ 3

- ล ด ร	ม ร ด ล	- ซ ม ล	ด ร ซ ม	- - - ล	ด ร ม ล	- ซ - ล	ด ร ซ ม
- ล ด ร	ม ร ด ล	- ซ - ล	ด ร ม -	ล ซ ฟ ม	ร ม ฟ ม	ล ซ ฟ ม	ร ม ฟ ม
- - - -	ม ร ม ด	ร ม ซ ร	ม ร ด ล				

ภาพที่ 4 ตัวอย่างทำนองเพลงญาณ 3

เพลงพุทธรูทาน 1 กำหนดลักษณะของทำนองเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นหลัก ในอัตราสองชั้น เป็นเพลงท่อนเดียว กำหนดใช้บันไดเสียงทางกลาง ประกอบด้วยกลุ่มเสียงปัญจมูล ท ด ร × ฟ ซ × ดังตัวอย่างโน้ตเพลง

ตารางที่ 4 เพลงพุทธรูทาน 1

- - - -	- ด - ท	- ล - ซ	- ฟ - ท	- - - -	- ด - ท	- ล - ซ	- ฟ - ท
- - - -	- ด - ท	- ล - ซ	- ฟ - ซ	- ล ซ ฟ	ซ ล ซ ด	ท ล ซ ฟ	ซ ล - ซ
- - - -	- - - ล	- - ซ ล	- ด - ซ	- ล - ซ	- ฟ - ม	ร ด ร ม	- ฟ - ซ
- - - ด	- - - ฟ	- - - ด	- - - ม	- ฟ - ฟ	- - ซ ล	- ด - ล	- ซ - ฟ
- ซ ซ ซ	- ม ร ด	- ซ ซ ซ	- ม ร ด	- ด - ฟ	- - ซ ล	- ด - ล	- ซ - ฟ

ภาพที่ 5 ตัวอย่างทำนองเพลงพุทธอุทยาน 1

เพลงพุทธอุทยาน 2 กำหนดลักษณะของทำนองเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นหลัก ในอัตราสองชั้น เป็นเพลงท่อนเดียว กำหนดใช้บันไดเสียงทางกลาง ประกอบด้วยกลุ่มเสียงปี่จุมล ท ด ร x ฟ ซ x ดังตัวอย่างโน้ตเพลง

ตารางที่ 4 เพลงพุทธอุทยาน 2

- ร ร ร	- ด - ท	- ฟ ซ ล	ซ ฟ ล ซ	- ร - -	ฟ ร - ฟ	- ซ - -	ฟ ร - ฟ
- ล ล ล	ด ล ซ ฟ	- ร ฟ ซ	ฟ ร ฟ ด	- - - ซ	ท ด ฟ ซ	ท ด ฟ ซ	ท ด - ท
- ร - ด	- ท ด ร	- ฟ ล ซ	- ล ฟ ซ	- ร - ซ	- ร - ฟ	ซ ฟ ร ฟ	ซ ล - -
- ซ - ด	- ซ - ท	ด ท ซ ท	ด ร - -	- ร - -	ฟ ร - ฟ	ซ ฟ ม ฟ	ซ ล - -
- ร - ด	- ท ล ซ	- ฟ ซ ล	- ซ - ร	- ร - -	ฟ ร - ฟ	ซ ฟ ม ฟ	ซ ล - -
- ร - ด	- ท ล ซ	- ฟ ซ ล	- ซ - -	ด ท ล ซ	ฟ ซ ล ซ	ด ท ล ซ	ฟ ซ ล ซ
ด ท ล ซ	ฟ ซ ล ซ	ด ท ล ซ	ฟ ซ ล ซ				

ภาพที่ 6 ตัวอย่างทำนองเพลงพุทธอุทยาน 2

อภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 จากการศึกษา พบว่า จารึกที่มีอายุร่วมสมัยทวารวดีที่พบในบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก ซึ่งพบจำนวนหลายหลักแสดงให้เห็นถึงคติความเชื่อของพุทธศาสนิกาย เถรวาทหรือหินยาน อย่างชัดเจน หลักฐานที่สำคัญที่สุด คือ จารึกหลักธรรมในพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็น จารึกคาถาเยธมมา หลักธรรม

เรื่องปฏิจกสมุพบาท หลักธรรมจากธัมมจักกัปปวัตตนะสูตร พุทธอุทานและคาถา ธรรมบท หลักธรรมเหล่านี้ปรากฏอยู่ในจารึกภาษาบาลี ตัวอักษรปัลลวะที่มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12 ซึ่งพบจากเมืองโบราณชัยจำปาศ และวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และที่เมืองโบราณ อุตะเนา จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีข้อความเหมือนกันกับจารึกบนวงพระธรรมจักรที่พบจากวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ลพบุรี แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเมืองโบราณสมัยทวารวดีในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสักกับเมืองโบราณสมัยทวารวดีในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบนอย่างชัดเจน จึงแสดงให้เห็นว่า เมืองโบราณสมัยทวารวดีในลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก คงมีความสำคัญในทางพุทธศาสนาที่ลึกซึ้งไม่น้อยไปกว่าเมืองโบราณสมัยทวารวดีในภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งพุทธศาสนิกายเถรวาทคงแพร่หลายอยู่ในเมืองโบราณสมัยทวารวดีในลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก (กรมศิลปากร, 2559) ร่องรอยของพุทธศาสนาสมัยทวารวดีที่ปรากฏอยู่ในเมืองโบราณสมัยทวารวดีบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก มีความหลากหลายและหลักฐานทางโบราณคดีประเภทต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงคติความเชื่อในพุทธศาสนา ทั้งพุทธศาสนิกายเถรวาทและนิกายมหายาน และแสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับเมืองโบราณสมัยทวารวดีในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง-ท่าจีน เมืองโบราณสมัยทวารวดีบริเวณลุ่มแม่น้ำชีตอนกลางและเมืองโบราณสมัยทวารวดีในภูมิภาคอื่น ๆ รวมถึงเมืองโบราณที่มีอายุร่วมสมัยทวารวดีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเช่นเดียวกัน (พงษ์ศักดิ์ นิลวร, 2553) จารึกภาษามอญที่มีความโดดเด่นที่พบในจังหวัดลพบุรีนั้นมีหลายชิ้น โดยชิ้นที่มีความสำคัญและโดดเด่น คือ เสาศธรรมจักรแปดเหลี่ยมที่มีจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาบาลี ที่มีเนื้อความกล่าวถึงหลักธรรมพระพุทธศาสนาที่สำคัญพบที่เมืองโบราณชัยจำปาศอันเป็นเมืองโบราณยุคทวารวดี (ฮันเตอร์ เอียน วัตสัน, 2556)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาที่พบเป็นแรงบันดาลใจสู่การสร้างสรรค์งานทางดุริยางคศิลป์ กำหนดชื่อว่า ดุริยบَابวง: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้ ด้วยชุดบทเพลง ปฐมบทเยธมา ซึ่งประกอบไปด้วย ชุดบทเพลง 4 บทเพลง ได้แก่ เพลงเยธมา เพลงญาณ 3 เพลง พุทธอุทาน 1 และเพลงพุทธอุทาน 2 โดยบทเพลงชุดจะเริ่มด้วยการขับลำนำเกี่ยวกับเนื้อหาจารึก เสาศธรรมจักรแปดเหลี่ยมในช่วงต้นเพื่อเตรียมความพร้อมของบทเพลง (พิมพ์พรรณ ไพบุลย์หวังเจริญ, 2567); (นพคุณ สดประเสริฐ, 2567) และนำเข้าสู่ทำนองเพลงเยธมา ซึ่งมีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏในบรรทัดที่ 1 ทำนองเพลงญาณ 3 มีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏในบรรทัดที่ 2 ทำนองเพลงพุทธอุทาน 1 มีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏในบรรทัดที่ 3-6 และทำนองเพลงพุทธอุทาน 2 มีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏในบรรทัดที่ 7-9 บทเพลงชุดนี้กำหนดอัตลักษณ์ของทำนองเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นหลัก แสดงถึงร่องรอยอารยธรรมของรัฐทวารวดีแถบลุ่มน้ำลพบุรี-ป่าสัก ใช้จังหวะหน้าทับมอญ กำหนดใช้เสียงบันไดเสียงทางกลางและเพียงอบน ดำเนินทำนองแบบกึ่งบังคับทาง ใช้การประสมวงโบราณคดีตามแนวทางของक्रमุนตรี ตราโมท ได้แก่ พิณ 5 สาย จะเข้ ขลุ่ย ระนาดตัดรางเล็ก ระนาดตัด รางใหญ่ ตะโพนมอญ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ โดยผู้วิจัยได้เพิ่ม ปี่มอญ ร่วมบรรเลงในวง (วรพจน์ มานะสมปอง, 2567) กำหนดใช้เสียงบันไดเสียงทางกลางและเพียงอบน ดำเนินทำนองแบบกึ่งบังคับทางจากทำนองเพลงต้นรากและตกแต่งทำนองอิสระ ใช้วงบรรเลงแบบวงโบราณคดีตามแนวทางของक्रमุนตรี ตราโมท จากผลการสร้างสรรค์นี้ ก่อเกิดหลักในการสร้างสรรค์ประพันธ์เพื่อสื่อความหมายโดยนำเสนอชุดบทเพลงจากหลักฐานศิลปวัตถุโบราณและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่อาศัยพื้นฐานของหลักฐานที่รวบรวมขึ้น ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงอยู่ (อิโคโมสไทย, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง การประพันธ์เพลงตามหลักการของดุริยางคศิลป์ไทย (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, 2546) ผู้ประพันธ์ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีที่ต้องให้ความสำคัญในเรื่องเสียง จังหวะ ทำนองและอรรถรสของบทเพลงที่ประพันธ์ โดยต้องทำการศึกษาที่มาของแรงบันดาลใจจากหลักฐานศิลปวัตถุโบราณและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่รวบรวมนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และเรียบเรียงเป็นทำนอง ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์

สามารถสร้างสรรค์ประพันธ์เพลงในลักษณะของการใช้ท่วงทำนองเพลงไทยที่มีอยู่เดิมโดยนำมาขยายยืดหรือตัดทอนลง ใช้สำนวนเพลงและสำเนียงเพื่อสื่อภาษาของทำนองเพลงให้ผู้ฟัง ผู้ชมรับรู้ ปรับใช้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดประสมในวงดนตรีตามความเหมาะสม เพื่อสื่อสำเนียงทำนองเพลงที่ประพันธ์ สะท้อนความหมายและนำเสนอตามแรงบันดาลใจของผู้ประพันธ์ (มานพ วิสุทธิแพทย์, 2533); (พิชิต ชัยเสรี, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาในรูปแบบวิจัยสร้างสรรค์โดยนำเสนอในรูปแบบเพลงสร้างสรรค์ชุดดุริยบำบวง: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้ จากการวิเคราะห์จำแนกยุคสมัย ฐานานุศักดิ์ รูปลักษณ์ เรื่องราวและลวดลายอันโดดเด่นของจารึกโบราณสมัยแรกรับวัฒนธรรมอินเดียหรือสมัยทวารวดี อายุราว พุทธศตวรรษที่ 11-16 พบที่เมืองลพบุรีและสืบเนื่อง สู่การสร้างสรรค์และสื่อความหมายองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการสังเคราะห์ยุคสมัย ฐานานุศักดิ์ รูปลักษณ์ เรื่องราว และลวดลายอันโดดเด่นที่ค้นพบในจารึกโบราณที่ปรากฏในเมืองลพบุรีและสืบเนื่อง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะจารึกสมัยแรกรับวัฒนธรรมอินเดียหรือสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ที่พบในเมืองโบราณลพบุรีเท่านั้น ซึ่งปรากฏหลักฐานในบริเวณจังหวัดลพบุรีที่พบศิลาจารึกที่ใช้อักษรปัลลวะ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษามอญโบราณ เช่น จารึกขัณฑ์ป่า จารึก เสาธรรมจักร ฯลฯ อันแสดงให้เห็นว่าชุมชนดังกล่าวน่าจะเป็นชุมชนที่นับถือพระพุทธศาสนาและมีการใช้ภาษามอญเป็นภาษาราชการ ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาที่พบเป็นแรงบันดาลใจสู่การประพันธ์บทเพลงชุด ปฐมบทเยธมมา ซึ่งประกอบไปด้วยชุดบทเพลง 4 บทเพลง ได้แก่ เพลงเยธมมา เพลงญาน 3 เพลงพุทธอุทาน 1 และเพลงพุทธอุทาน 2 ซึ่งมีทำนองอัตราสองชั้นเป็นเพลงท่อนเดียว สะท้อนถึงเนื้อหาคาถาที่ปรากฏบนจารึกเสา แปดเหลี่ยมทั้ง 9 บรรทัด โดยกำหนดอัตลักษณ์ทำนองสำเนียงมอญและใช้จังหวะหน้าทับมอญเป็นหลัก กำหนดใช้เสียงบันไดเสียงทางกลางและเพียงออบนดำเนินทำนองแบบกึ่งบังคับทาง ใช้การประสมวงโบราณคดีตามแนวทางของक्रमดนตรี ตราโมท จากผลการสร้างสรรค์นี้ก่อให้เกิดหลักในการสร้างสรรค์ประพันธ์เพื่อสื่อความหมายโดยนำเสนอชุดบทเพลงจากหลักฐานศิลปวัตถุโบราณและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผลงานวิจัยสร้างสรรค์นี้สามารถนำไปใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักดนตรีสร้างสรรค์ผลงานที่มีความแปลกใหม่ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงต่อยอดไปได้ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป นอกจากผลการวิจัยสร้างสรรค์นี้ยังปรากฏหลักฐานทางด้านศิลปกรรมและโบราณคดีอีกมากมาย ซึ่งผู้สนใจการจัดทำงานสร้างสรรค์ด้านดุริยางคศิลป์สามารถศึกษาวิจัยเพิ่มเติมจากหลักฐานทางดนตรีของสมัยทวารวดีต่อไป และต่อยอดสร้างสรรค์ บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ได้อีก ทั้งเรื่องเครื่องดนตรีที่เหลืสามารถสร้างขึ้นใหม่และประสมวงใหม่ได้

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการงานสร้างสรรค์ เรื่อง “ดุริยบำบวง: ย้อนรอยอักษรจารึกเมืองละโว้” ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษา เอกสาร และหนังสือจากกรมศิลปากร ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีคีตศิลป์ไทยและด้านศิลปะการแสดงจากคณะศิลปนาฏดุริยางค์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 4 เจ้าหน้าที่ภัณฑารักษ์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยงานสร้างสรรค์ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรีในการสนับสนุนสถานที่จัดการเสวนาและการร่วมฝึกซ้อมการบรรเลงในการนำเสนอโครงการ งานสร้างสรรค์ และขอขอบพระคุณทุนสนับสนุนผลงานสร้างสรรค์จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่ให้การสนับสนุนทุนสนับสนุนเพื่อให้โครงการงานสร้างสรรค์สำเร็จลุล่วงด้วย ความเรียบร้อย

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2524). จารึกโบราณรุ่นแรกพบที่ลพบุรีและใกล้เคียง. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- _____. (2559). จารึกประเทศไทย เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- เดชา สุตสวาท. (27 พฤศจิกายน 2566). งานทำบุญเมืองประจำปี วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ลพบุรี. (ภาอร แก้วสว่าง, ผู้สัมภาษณ์)
- นพคุณ สุตประเสริฐ. (9 พฤษภาคม 2567). รูปแบบการขบร้องหรือขบลำงานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์. (ภาอร แก้วสว่าง, ผู้สัมภาษณ์)
- พงษ์ศักดิ์ นิลวร. (2553). ร้อยรอยพุทธศาสนาสมัยทวารวดีบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก ศึกษาจากหลักฐานทางโบราณคดี ประเภทศิลปกรรมและจารึก. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต ชัยเสรี. (2557). การประพันธ์เพลงไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ. (9 พฤษภาคม 2567). ประเภทคำประพันธ์ที่ใช้ในงานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์. (ภาอร แก้วสว่าง, ผู้สัมภาษณ์)
- พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. (2561). ทวารวดี เมืองที่ขมุนมพระธาตุ. วารสารศิลปากร, 61(1), 49-55.
- มนตรี ตราโมท. (2538). ดุริยาสันของนายมนตรี ตราโมท. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน).
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2533). คนตรีไทยวิเคราะห์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ขวนพิมพ์.
- วรพจน์ มานะสมปอง. (15 มกราคม 2567). การประพันธ์เพลงชุดสำเนียงภาษา. (ภาอร แก้วสว่าง, ผู้สัมภาษณ์)
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2562). ศิลปะทวารวดี วัฒนธรรมทางศาสนายุคแรกเริ่มในดินแดนไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: เมืองโบราณ.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2566). ชุดข้อมูลจารึกในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2566 จาก <https://db.sac.or.th/inscriptions/dataset/detail/47>.
- สิริชัยชาญ พักจำรูญ. (2546). ดุริยางคศิลป์ไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันไทยศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิโคโมสไทย. (2548). กฎบัตรอิโคโมส ว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: อิโคโมสไทย.
- ฮันเตอร์ เอียน วัดสัน. (2556). การศึกษารูปคำภาษามอญโบราณจากจารึกที่พบในประเทศไทย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-17. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาตะวันออก. มหาวิทยาลัยศิลปากร.